Gintautas Zabiela,
Edvardas Naujalis,
Zenonas Baubonis,
Jurgita Zabielienė

2023 m. Lietuvoje identifikuoti nežinomi piliakalniai

2023 m. buvo pratęsta 2022 m. pradėta nežinomų piliakalnių paieška naudojant LiDAR duomenis (*ATL 2022 metais*, 2023, p. 502–524). Vienas iš šio straipsnio autorių (E. Naujalis), apdorodamas šiuos duomenis, identifikavo kone visus šiame straipsnyje aprašomus piliakalnius (tik Barčių piliakalnį yra nurodęs G. Juodėnas), kurie vietoje aplankyti per 10 išvykų patikrinus 90 LiDAR vaizdų (1 pav.). Pateikiami piliakalnių aprašai parengti remiantis tais pačiais principais, kaip jie buvo apibūdinami anksčiau. Piliakalnių LIDAR vaizdai parengti E. Naujalio pagal: Lietuvos Respublikos teritorijos erdvinių duomenų rinkinio skaitmeniniai erdviniai lazerinio skenavimo taškų duomenys Lidar_DR_LT © Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos, 2019–2021. Kadangi beveik visi naujai identifikuoti piliakalniai yra miškuose, jų nuotraukos dažniausiai nėra informatyvios, tuo labiau, kad patys piliakalniai yra nukentėję nuo žmogaus ūkinės veiklos ar paveikti gamtinių erozinių procesų, jų gynybiniai įrenginiai smarkiai niveliuoti. Keliuose smarkiai sužalotuose piliakalniuose rasta keramikos ir kitų radinių, o tai sustiprino jų paminkliškumą. Fizinių ir technologijos mokslų centre pagal Lietuvos archeologijos draugijos vykdomą iniciatyvą „Moderniausios technologijos Lietuvos archeologijai“ buvo padaryta ^{14}C data iš anglies mėginio Gabrėlų piliakalnyje, leidusi datuoti jo kultūrinį sluoksnį.

Akmeniškiai, piliakalnis III, Šilutės r., Katyčių sen.

(55.3024393, 21.8507956)

Piliakalnis yra 2 km į P nuo Akmeniškių piliakalnio I ir 1,6 km į PV nuo Akmeniškių piliakalnio II. Įrengtas atskiroje vidutinio statumo (R) – stačiais 15–20 m aukščio šlaitais kalvoje – kyšulyje į Šyšos slėnį, jos dešiniajame krante. Aikštelė ovali, pailga ŠV–PR kryptimi, 17 m ilgio, 30 m pločio. Aikštelės ŠV pakraštyje

1 pav. 2023 m. surasti nežinomi piliakalniai: 1 – Akmeniškiai, III; 2 – Badauskiai; 3 – Barčiai; 4 – Baronai; 5 – Bartiškiai; 6 – Daugінčiai, II; 7 – Gabrėlai; 8 – Gelsodė; 9 – Jakštiškė; 10 – Junkilai; 11 – Kiškėnai; 12 – Krivitiškiai; 13 – Kruniškės; 14 – Kupriai; 15 – Marceliškis; 16 – Meikštai; 17 – Orkiai; 18 – Palimšys I; 19 – Palimšys II; 20 – Palimšys III; 21 – Petkiškiai; 22 – Prystovai; 23 – Užušiliai II; 24 – Žvelsėnai. G. Zabielos brėž.

Fig. 1. New hillforts identified in 2023: 1 – Akmeniškiai III; 2 – Badauskiai; 3 – Barčiai; 4 – Baronai; 5 – Bartiškiai; 6 – Daugінčiai II; 7 – Gabrėlai; 8 – Gelsodė; 9 – Jakštiškė; 10 – Junkilai; 11 – Kiškėnai; 12 – Krivitiškiai; 13 – Kruniškės; 14 – Kupriai; 15 – Marceliškis; 16 – Meikštai; 17 – Orkiai; 18 – Palimšys I; 19 – Palimšys II; 20 – Palimšys III; 21 – Petkiškiai; 22 – Prystovai; 23 – Užušiliai II; 24 – Žvelsėnai.

supiltas 0,5 m aukščio 10 m pločio pylimas, už kurio tarsi būta iki 3 m pločio griovio (žymesnis ŠV krašte) (2 pav.).

Piliakalnis, apaugęs lapuočiu mišku, datuojamas I tūkst. I puse. Jo vietą 2023 m. birželio 8 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 11 d.

Badauskiai, Kelmės r., Kukečių sen. (55.7535818, 23.0908280)

Piliakalnis įrengtas atskiroje vidutinio statumo 15–18 m aukščio šlaitais kalvoje, bevardžio upelio kairiajame krante. Aikštelė ovali, pailga ŠV–PR kryptimi, 49 m ilgio, 18 m pločio, nelygiu viršumi, iki 2 m žemesne PR dalimi. Nuo aukštumos pusės ji įtvirtinta 2 pylimais ir grioviais. Aikštelės ŠV pakraštyje supiltas 0,3 m aukščio, 3 m pločio pylimas I. Išorinis 2 m aukščio jo šlaitas leidžiasi į 3 m pločio griovio I vietą, už kurio supiltas 0,1 m aukščio, 6 m pločio pylimas II. Šio pylimo išorinis 0,3 m aukščio šlaitas leidžiasi į 8 m pločio ir 1 m gylio iš išorės (ŠV) griovį II (3 pav.). Piliakalnio aikštelę ŠR–PV kryptimi kerta miško kelias. Šlaitai statūs, 15–18 m aukščio. Kartais tikrąja piliakalnio vieta buvo vadinama atskira kalvelė, esanti 290 m į P nuo tikrosios piliakalnio vietos.

Piliakalnis apaugęs spygliuočių mišku. PR šlaite 1 m žemiau aikštelės, pylimo I ŠR šlaite ir griovio II vietoje, yra apkasas, ŠR aikštelės dalyje – 5x2 m dydžio duobė. Jis datuojamas I tūkst. I puse. Jo vietą 2023 m. birželio 8 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 12 d.

Barčiai, Elektrėnų sav., Vievio sen. (54.738435, 24.903082)

Piliakalnis (UK 48662) įrengtas atskiroje vidutinio statumo 8 m (Š) – 20 m (P) m aukščio šlaitais kalvoje – aukštumos kyšulyje. Aikštelė ovali, pailga R–P kryptimi, 22 m ilgio, 15 m pločio, iki 0,5 m iškiliu viduriu. Ji šlaitų viršutinėje dalyje iš R ir V buvo apjuosta pylimu ir

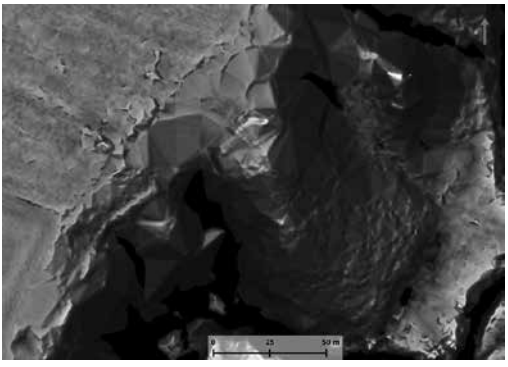

2 pav. Akmeniškių piliakalnis III. E. Naujalio brėž.
Fig. 2. Akmeniškiai III hillfort.

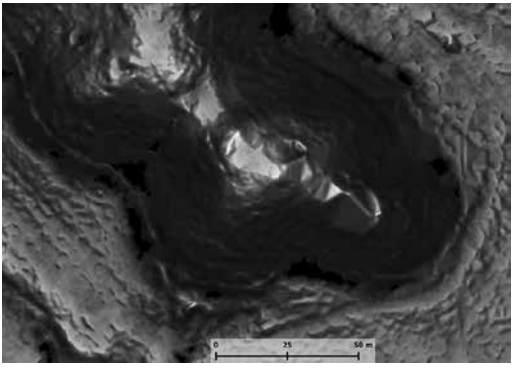

3 pav. Badauskių piliakalnis. E. Naujalio brėž.
Fig. 3. Badauskiai hillfort.

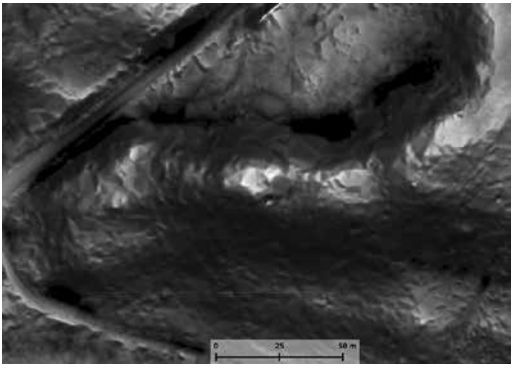

4 pav. Barčių piliakalnis. E. Naujalio brėž.
Fig. 4. Barčiai hillfort.

5 pav. Barčių piliakalnis iš oro (ŠR) 2023 09 29. G. Zabielos nuotr.

Fig. 5. An aerial view of Barčiai hillfort from the NE, on 29 September 2023.

6 pav. Lipdytinė keramika iš Barčių piliakalnio. G. Zabielos nuotr.

Fig. 6. Hand-built pottery from Barčiai hillfort.

grioviu, šlaitai viršutinėje dalyje iki 8 m aukštyje nuo aikštelės (P šlaitas) buvo pastatinti. R pusėje nuo aukštumos pusės iškastas 1 m gylio, nuo aikštelės 10 m pločio griovys, už kurio toliau į R yra 18 m pločio kalvos dalis, apie 2 m žemesnė už labiau į R esančią aukštumą – matyt, sulygintų griovių ir pylimų vieta. V šlaite 2 m žemiau aikštelės yra 5 m pločio trikampė terasa, 3 m žemiau jos yra jau apie 10 m pločio natūrali terasa (4, 5 pav.). Aikštelėje rasta lipdyta šukė (6 pav.)

Piliakalnis buvo apaugęs mišriu mišku, dabar didžioji jo dalis iškirsta, palikti tik pas-

kiri ąžuolai, ką tik suarta miško plūgu ir užsodinti medeliais, teritorija aptverta vieline tvora. Tankiomis užsodintomis eglaitėmis apaugęs tik jo V šlaitas. Piliakalnis datuojamas I tūkst. pr. Kr. Jo vietą 2023 m. rugpjūčio 17 d. identifikavo G. Juodėnas, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. rugsėjo 29 d.

Baronai, Vilniaus r., Sužionių sen. (54.9625776, 25.4522809)

Piliakalnis įrengtas atskiroje stačiais 12–16 m aukščio šlaitais kalvoje. Aikštelė ovali, pailga R–V kryptimi, 23 m ilgio, supiltais (paly-

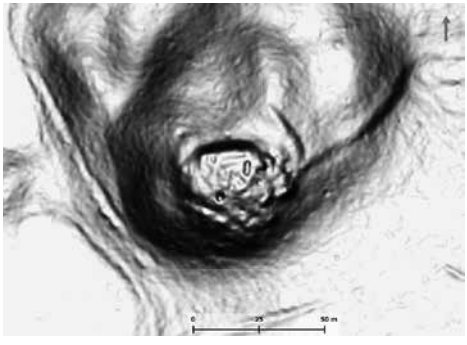

7 pav. Baronų piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 7. Baronai hillfort.

gintais) pakraščiais, kurie leidžiasi į viršuje pastatintus šlaitus. Nuo aukštumos pusės ji buvo apsaugota dviem pylimais. Aikštelės pakraštyje supiltas 0,4 m aukščio, 4 m pločio pylimas I, išorinis 2,5 m aukščio pastatintas jo šlaitas leidžiasi į 9 m pločio plokščią vietą (buvęs griovys?), už kurios supiltas 0,4 m aukščio, 7 m pločio pylimas II išoriniu 1 m aukščio šlaitu. V šlaite 2 m žemiau aikštelės krašto yra 5 m pločio terasa (7 pav.).

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku, datuojamas I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. I puse. Jo vietą

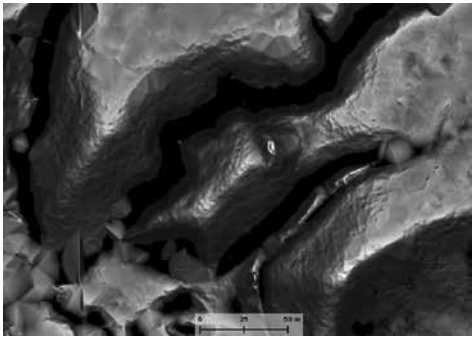

8 pav. Bartiškių piliakalnis. E. Naujalio brėž.
Fig. 8. Bartiškiai hillfort.

9 pav. Bartiškių piliakalnio pylimas iš R 2023 07 01. G. Zabielos nuotr.

Fig. 9. The mound of Bartiškiai hillfort, viewed from the E, on 1 July 2023.

2023 m. gegužės 12 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. gegužės 13 d.

Bartiškiai, Jurbarko r., Raudonės sen. (55.1072859, 23.1237998)

Piliakalnis įrengtas aukštumos kyšulyje, Vinkšrynės dešiniajame krante, jos santakoje su bevardžiu upeliu. Šlaitai statūs, 10 m aukščio. Aikštelė ovali, pailga ŠR–PV kryptimi, 57 m ilgio, 17 m pločio ŠR krašte, nelygintu paviršiumi, iki 2 m žemesne PV dalimi. Nuo aukštumos pusės (iš ŠR) ji apsaugota pylimu ir grioviu. Pylimas 2,5 m aukščio 15 m pločio. Jo išorinis 5 m aukščio šlaitas leidžiasi į 20 m pločio, 1,5 m gylio griovį (8, 9 pav.).

Piliakalnis apaugęs lapuočių mišku, šlaitai eroduoti. Pylimo viduryje iškasta didelė 3,6x2,8 m dydžio iki 0,8 m gylio duobė ir aplink dar 5 mažesnės iki 1,5 m skersmens duobės. Jis datuojamas II tūkst. pradžia. Jo vietą 2023 m. gegužės 13 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. liepos 1 d.

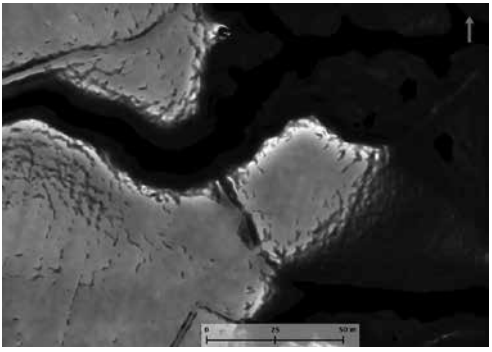

10 pav. Daugin̆čių piliakalnis II. E. Naujalio brėž.

Fig. 10. Daugin̆čiai II hillfort.

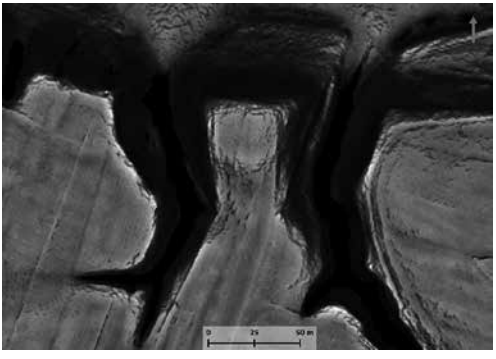

11 pav. Gabrėlų piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 11. Gabrėlai hillfort.

Daugin̆čiai, piliakalnis II, Kretingos r., Kartenos sen.

(55.9472579, 21.5576639)

Piliakalnis II įrengtas 2 griovų suformuotame aukštumos kyšulyje Minijos kairiajame krante, 1,6 km į R nuo Daugin̆čių piliakalnio I. Šlaitai statūs, 20–30 m aukščio. Aikštelė keturkampė, pailga ŠR–PV kryptimi, 54 m ilgio, 42 m pločio. Nuo aukštumos (Š) pusės ji įtvirtinta 0,3 m aukščio, 7 m pločio pylimu, už kurio iškastas 3 m pločio, 0,5 m gylio griovys (10 pav.).

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku (Valužindės miškas), apardytas ankstesnių arimų, pylimas centinėje dalyje nuardytas užpilant griovį ir padarant įvažiavimą į aikštelę. Šlaitas erodaveęs. Piliakalnis datuojamas I tūkst. Jo vietą 2023 m. gegužės 13 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 11 d.

Gabrėlai, Anykščių r., Kurklių sen.

(25.1965068, 55.4410921)

Piliakalnis įrengtas atskirame aukštumos kyšulyje, stačiais 8–16 m aukščio šlaitais (P

12 pav. Gabrėlų piliakalnis iš oro (ŠR) 2023 05 13. G. Zabielos nuotr.

Fig. 12. An aerial view of Gabrėlai hillfort from the NE, on 13 May 2023.

0 2 cm

13 pav. Lipdytinė keramika ir gargažė iš Gabrėlų piliakalnio. G. Zabielos nuotr.

Fig. 13. Hand-built pottery and slag from Gabrėlai hillfort.

14 pav. Gelsodės piliakalnis. E. Naujalio brėž.
Fig. 14. Gelsodė hillfort.

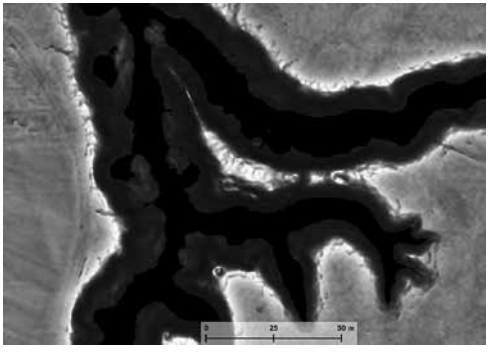

15 pav. Gelsodės piliakalnio pylimas iš R 2023 11 12. G. Zabielos nuotr.
Fig. 15. The mound of Gelsodė hillfort from the E, on 12 November 2023.

šlaitas 2 m aukščio). Aikštelė keturkampė, pailga Š–P kryptimi, 34 m ilgio, 40 m pločio. Nuo aukštumos pusės ji buvo įtvirtinta pylimu, kuris dabar labai nuartas ir yra vos 0,1 m aukščio, 8 m pločio (11, 12 pav.). Aikštelės pakraščiuose, šlaituose ir Š papėdėje yra kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta degusių akmenų, degėsių, lipdytos brūkšniuotosios keramikos, geležies šlako (Š papėdėje) (13 pav.). Aikštelės PR kampe iš kultūrinio sluoksnio 30 cm gylyje paimto angliuko ^{14}C data yra 206–51 m. pr. Kr. (2135±30) (FTMC–GX84–2).

Piliakalnis dabar dirvonuoja, apauga pavieniais medeliais ir krūmais, anksčiau buvo ariamas. Š ir R šlaituose vietomis matyti iki 2 m pločio arimo suformuoti laiptai. Jis datuojamas I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. pradžia. Jo vietą 2022 m. birželio 2 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. balandžio 20 d.

Gelsodė, Telšių r., Luokės sen.
(55.826824, 22.532929)

Piliakalnis įrengtas aukštumos kyšulyje tarp 2 griovių. Šlaitai statūs, 8–9 m aukščio. Aikštelė keturkampė, pailga R–V kryptimi, 33 m ilgio, 12 m pločio, užsisukančiu į ŠV V galu. Jos R pusėje nuo aukštumos supiltas 0,5 m aukščio, 11 m pločio pylimas I, kurio išorinis 1,5 m aukščio šlaitas leidžiasi į 7 m pločio, 0,5 m gylio griovį plokščiu dugnu (14, 15 pav.).

Piliakalnis apaugęs lapuočių mišku, datuojamas I tūkst. Jo vietą 2023 m. birželio 4 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 12 d.

Jakštiškė, Ignalinos r., Kazitiškio sen.
(55.5190109, 26.1803982)

Piliakalnis įrengtas atskiroje vidutinio statumo 2–4 m aukščio šlaitais (Š šlaitas tik 1,5 m) kalvelėje, kurios R pusėje teka bevardis upelis, P ir V pusėse yra pelkė. Aikštelė ovali, pailga R–V kryptimi, 20 m ilgio, 9 m pločio, apjuosta 1 m aukščio, 12 m pločio pylimu, 1 m aukščio iš išorės (16 pav.).

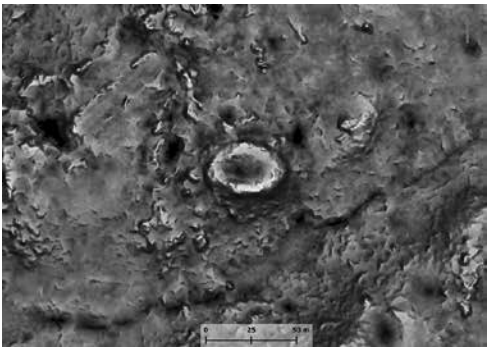

16 pav. Jakštiškės piliakalnis. E. Naujalio brėž.
Fig. 16. Jakštiškės hillfort.

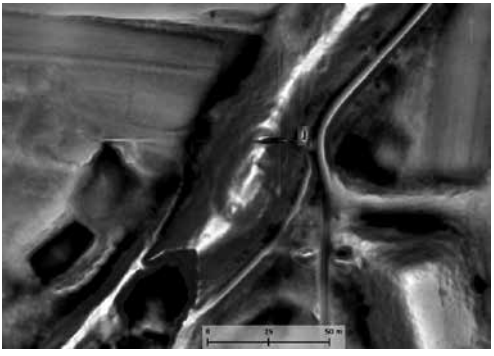

17 pav. Junkilų piliakalnis. E. Naujalio brėž.
Fig. 17. Junkilai hillfort.

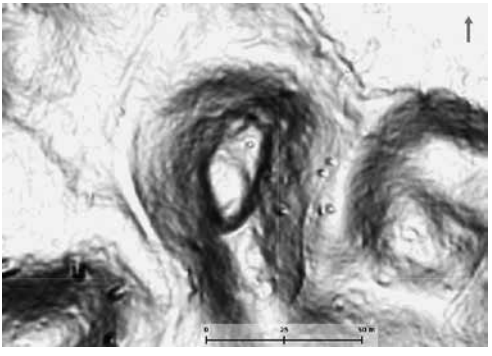

18 pav. Kiškėnų piliakalnis. E. Naujalio brėž.
Fig. 18. Kiškėnai hillfort.

Piliakalnis apaugęs jaunu mišriu mišku (Žaliosios miškas), anksčiau buvo ariamas (arimo žymės matyti pylimo R ir V kraštuose). Jo chronologija neaiški (II tūkst. I pusė?). Jo vietą 2023 m. gegužės 12 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. gegužės 21 d.

Junkilai, Kelmės r., Užvenčio sen.
(55.7359164, 22.6780412)

Piliakalnis įrengtas atskiroje stačiais iki 10–11 m aukščio šoniniais šlaitais kalvoje. Aikštelė keturkampė, pailga ŠR–PV kryptimi, 22 m ilgio, 10 m pločio, nelygiu viršumi, iki 1 m iškilusiu viduriu. Nuo likusių aukštumos dalių ji buvo apsaugota pylimu ar dviem pylimais. Aikštelės PV pakraštyje supiltas 1 m aukščio, 9 m pločio pylimas I, kurio išorinis iki 2 m aukščio šlaitas leidžiasi į 10 m ilgio, 7 m pločio išplokštintą kalvos dalį. Aikštelės ŠR pakraštyje supiltas 0,2 m aukščio, 5 m pločio pylimas I, kurio išorinis 2,5 m aukščio šlaitas leidžiasi į 7 m pločio pylimo II vietą išoriniu 1,5 m aukščio šlaitu (17 pav.).

Piliakalnis apaugęs pušimis, datuojamas I tūkst. Jo vietą 2023 birželio 5 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. gegužės 12 d.

Kiškėnai, Klaipėdos r., Dovilų sen.
(55.6909273, 21.3037008)

Piliakalnis įrengtas aukštumos kyšulyje stačiais 7 m aukščio šlaitais. Aikštelė ovali, pailga Š–P kryptimi, 26 m ilgio, 13 m pločio, iki 1 m aukštesne V dalimi. Nuo aukštumos pusės ji buvo apsaugota 2 pylimais ir tarp jų esančiu grioviu. Aikštelės P pakraštyje supiltas 0,5 m aukščio, 7 m pločio pylimas I, kurio išorinis 2 m aukščio šlaitas leidžiasi į 3 m pločio, 0,3 m gylio griovį I, už kurio supiltas 0,2 m aukščio, 6 m pločio pylimas II. Šlaitai iki 2 m žemiau aikštelės pastatinti (18 pav.).

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku. Aikštelės Š dalyje iškasta 1,5x1 m dydžio duobė, panašių duobių vietų matyti ir šlaituose. Piliakalnis

datuojamas I tūkst. Jo vietą 2023 m. gegužės 17 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 11 d.

Krivitiškiai, Molėtų r., Čiulėnų sen. (55.2582175, 25.4148659)

Piliakalnis įrengtas atskiroje nuolaidžiais (R šlaitas), vidutinio statumo 2–5 m aukščio šlaitais kalvoje. P šlaitas status, 10 m aukščio. Aikštelė trapecinė, pailga R–V kryptimi, 28 m ilgio, 5 m (R) ir 9 m (V) pločio. Įtvirtinimų ar kultūrinio sluoksnio nepastabėta – jie bus sunaikinti ankstesnių arimų metu (19 pav.).

Piliakalnio aikštelė dirvonuoja, šlaitai apaugę lapuočiais. Vietos gyventojai aikštelės R dalyje įsirengė akmenimis apdėtą laužavietę, pastatė piliakalnį žymintį ženklą. Piliakalnis datuojamas I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. pradžia. Piliakalnis žinomas nuo 1935 m. (*Lietuvos žemės vardyno anketa*; *LAA*, 1975, t. II, p. 87, nr. 334), tačiau rengiant LPA dėl žvalgymų ataskaitose esančios prieštaringos informacijos nerastas (*LPA*, 2017, t. IV, p. 204, nr. 70). Jo vietą 2023 m. gegužės 12 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. gegužės 13 d.

Kruniškės, Šalčininkų r., Poškonių sen. (54.2989804,25.5994086)

Piliakalnis įrengtas atskiroje vidutinio statumo, 4–6 m aukščio šlaitais kalvoje – aukštumos kyšulyje. Aikštelė ovali, pailga ŠR–PV kryptimi,

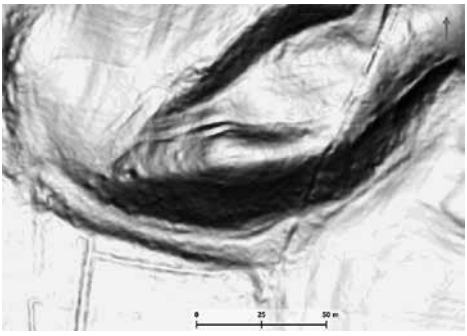

19 pav. Krivitiškių piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 19. Krivitiškiai hillfort.

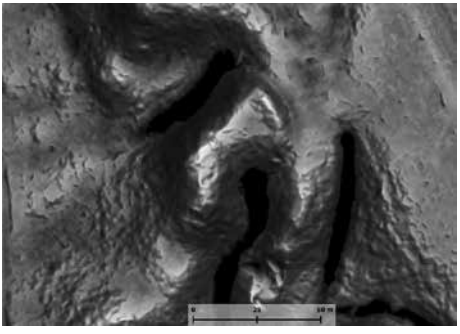

20 pav. Kruniškių piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 20. Kruniškiai hillfort.

21 pav. Kruniškių piliakalnis iš Š. 2023 03 05. G. Zabielos nuotr.

Fig. 21. Kruniškiai hillfort, viewed from the E, on 5 March 2023.

galais kiek lenkta į R pusę, 33 m ilgio (įskaičiuojant lenkimą – 44 m), 10 m pločio (ŠR krašte ties pylimu – 20 m). Nuo aukštumos pusės ji buvo įtvirtinta 2 pylimais ir tarp jų esančiu grioviu. Aikštelės ŠR pakraštyje supiltas 1 m aukščio, 10 m pločio pylimas I, kurio išorinis iki 1,5 m aukščio šlaitas leidžiasi į 4 m pločio, 0,2 m gylio griovį I, už kurio supiltas 0,3 m aukščio, 6 m pločio pylimas II (20, 21 pav.).

Piliakalnis apaugęs spygliuočių mišku, datuojamas I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. pradžia. Jo vietą 2023 m. vasario 21 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. kovo 5 d.

Kupriai, Rokiškio r., Obelių sen.
(55.9123795, 25.8083107)

Piliakalnis įrengtas atskiroje vidutinio statumo 4 m (P) ir 8 m (Š) aukščio šlaitais kalvoje. Aikštelė ovali, pailga Š–P kryptimi, 20 m ilgio, 12 m pločio. Ji piliakalnio šlaite 2 m žemiau aikštelės buvo apjuosta dvigubu griovio ir pylimo žiedu, kurie geriausiai matyti Š, V ir R šlaituose, nors vietomis ir virtę terasomis. 2 m pločio, 0,1 m gylio griovys I, už kurio supiltas 0,1 m aukščio, 3,5 m pločio pylimas I, išoriniu 0,8 m aukščio šlaitu leidžiasi į 1 m pločio, 0,1 m gylio griovį II, už kurio supiltas 2,5 m pločio pylimas II, 0,2 m aukščio iš išorės (22, 23 pav.).

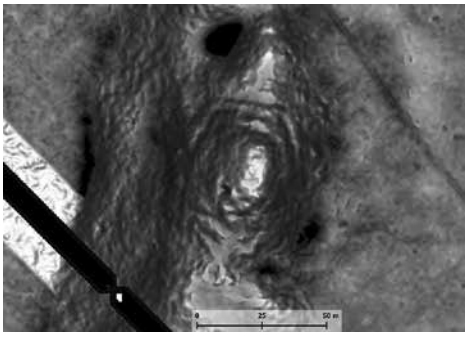

22 pav. Kuprių piliakalnis. E. Naujalio brėž.
Fig. 22. Kupriai hillfort.

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku. Jis apardytas ankstesnio miško kirtimo metu, žvėrelių urvų, datuojamas I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. pradžia. Jo vietą 2023 m. gegužės 12 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. gegužės 21 d.

23 pav. Kuprių piliakalnis iš Š 2023 05 22. G. Zabielos nuotr.
Fig. 23. Kupriai hillfort, viewed from the N, on 22 May 2023.

Marceliškis, Zarasų r., Salako sen.
(55.6046806, 26.2389539)

Piliakalnis įrengtas atskiros vidutinio statumo, 10–14 m aukščio šlaitais kalvos gale, Šventosios kairiajame krante. Aikštelė trikampė, pailga ŠV–PR kryptimi, 62 m ilgio, 21 m pločio. Nuo aukštumos pusės ji buvo apsaugota apjuosta dviguba griovių ir pylimų linija. 0,5 m žemiau aikštelės ŠV krašto iškastas 1,5 m pločio, 0,2 m gylio griovys I, supiltas 0,2 m aukščio, 3 m pločio pylimas I, kurio išorinis šlaitas leidžiasi į 1 m pločio, 0,1 m gylio griovį II, už kurio supiltas 0,1 m aukščio, 2,5 m pločio pylimas II išoriniu 0,2 m aukščio šlaitu. ŠR šlaite 2 m žemiau aikštelės yra 8 m pločio terasa, į kurią sueina abu pylimai, jie R šlaite yra atitinkamai 1,5 m žemiau aikštelės (pylimas I) ir 3 m žemiau aikštelės (pylimas II) (24 pav.).

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku. Jis labai apardytas ankstesnių arimų, žvėrelių urvų, datuojamas I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. I pradžia. Jo vietą 2023 m. gegužės 12 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. gegužės 21 d.

Meikštai, Ignalinos r., Rimšės sen.
(55.4382710, 26.4909499)

Piliakalnis įrengtas atskiroje vidutinio statumo 5–8 m aukščio šlaitais kalvos aukščiausioje dalyje. Aikštelė ovali, pailga R–V kryptimi, 66 m ilgio, 19 m pločio V pusėje. Ji buvo apjuosta dvigubu griovių ir pylimų žiedu, kurie geriau matyti R krašte. Čia aikštelės pakraštyje iškastas 2 m pločio, 0,3 m gylio griovys I, už kurio supiltas 0,3 m aukščio, 3 m pločio pylimas I, iškastas 2 m pločio, 0,4 m gylio griovys II ir supiltas 0,3 m aukščio, 5 m pločio pylimas II išoriniu 0,7 m aukščio šlaitu. Š šlaite apie 2 m žemiau aikštelės yra 2 m pločio labai nuskleistos terasos liekanos (25 pav.). ŠV šlaite išlikę kultūrinio sluoksnio likučiai, rasta lipdyta šukė (26 pav.).

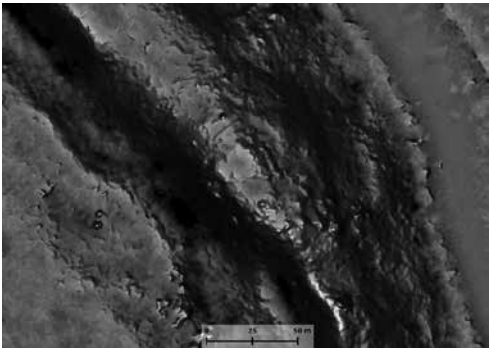

24 pav. Marceliškio piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 24. Marceliškis hillfort.

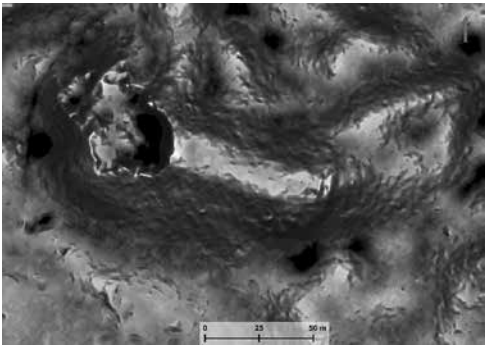

25 pav. Meikštų piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 25. Meikštai hillfort.

26 pav. Lipdytinės keramikos šukė iš Meikštų piliakalnio. G. Zabielos nuotr.

Fig. 26. A sherd of hand-built pottery from Meikštai hillfort.

0 2 cm

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku, apardytas žvėrelių urvų. Jo V apie 20 ilgio galą nukasė karjeras. Piliakalnis datuojamas I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. I pradžia. Jo vietą 2023 m. gegužės 12 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. gegužės 21 d.

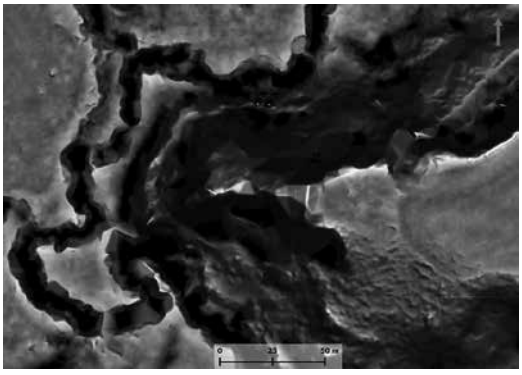

27 pav. Orkių piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 27. Orkiai hillfort.

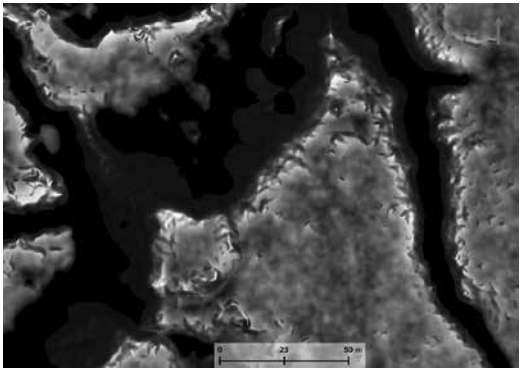

28 pav. Palimšio piliakalniai I ir II. E. Naujalio brėž.

Fig. 28. Palimšis I and II hillforts.

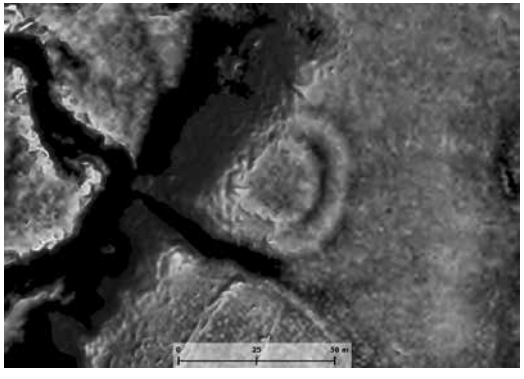

29 pav. Palimšio piliakalnis III. E. Naujalio brėž.

Fig. 29. Palimšis III hillfort.

Orkiai, Kelmės r., Pakražančio sen.

(55.4973044, 22.8533854)

Piliakalnis įrengtas aukštumos kyšulyje, esančiame tarp Žalpės upelio kairiojo kranto ir Gvazdupio upelio dešiniojo kranto, jų santakoje. Šlaitai statūs, 18–21 m aukščio. Aikštelė keturkampė, pailga R–V kryptimi, 8 m ilgio, 14 m pločio, nuo aukštumos (R) pusės įtvirtinta supiltu 16 m aukščio, 1,5 m pločio pylimu, už kurio aiškesnio griovio žymių nėra, tik per 3–4 žemėjanti 42 m pločio dauba (27 pav.).

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku. Jo P pusė nuplauta Gvazdupio upelio. Piliakalnis datuojamas I tūkst.–II tūkst. pradžia. Jo vietą 2023 m. birželio 8 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 12 d.

Palimšys, piliakalnis I, Kaišiadorių r., Žiežmarių apylinkės sen.

(24.3826412, 54.7819308)

Piliakalnis I įrengtas aukštumos kyšulyje Limšiaus upelio dešiniajame krante. Aikštelė ovali, pailga ŠV–PR kryptimi, 27 m ilgio, 23 m pločio. Nuo aukštumos pusės ji apjuosta pylimu ir grioviu. Aikštelės pakraštyje supiltas 0,5 m aukščio, 8 m pločio pylimas I, kurio išorinis iki 1 m aukščio šlaitas leidžiasi į 3 m pločio griovį (jo vieta plokščia) (28 pav.). Piliakalnio aikštelę ŠR–PV kryptimi kerta miško kelias. Šlaitai į Limšiaus upelį statūs, 16 m aukščio.

Piliakalnis apaugęs jaunomis užsodintomis eglaitėmis ir lazdynais, datuojamas I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. I puse. Jo vietą 2022 m. rugpjūčio 23 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. kovo 5 d.

Palimšys, piliakalnis II, Kaišiadorių r., Žiežmarių apylinkės sen.

(24.3835752, 54.7825939)

Piliakalnis II įrengtas aukštumos kyšulyje Limšiaus upelio dešiniajame krante, suformuotame į jį ateinančios griovos, 45 m į ŠR nuo Palimšio piliakalnio I. Aikštelė trikampė, pailga Š–P

kryptimi, 14 m ilgio, 13 m pločio P. Nuo aukštumos pusės ji buvo įtvirtinta viršumi, dviguba pylimų ir griovių linija. Aikštelės pakraštyje supiltas 0,5 m aukščio, 11 m pločio pylimas I, už kurio iškastas 3 m pločio, 0,2 m gylio griovys I, supiltas 0,5 m aukščio, 7 m pločio pylimas II ir iškastas 4 m pločio, 0,2 m gylio griovys II (28 pav.). Šlaitai į Limšiaus upelį statūs, 16 m aukščio.

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku. Šlaitai į Limšiaus upelį ir griovą erodavę. Piliakalnis datuojamas I tūkst. Jo vietą 2022 m. rugpjūčio 23 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. kovo 5 d.

Palimšys, piliakalnis III, Kaišiadorių r., Žiežmarių apylinkės sen.

(24.3848776, 54.7844349)

Piliakalnis III įrengtas aukštumos pakraštyje Limšiaus upelio dešiniajame krante, 290 m į ŠR nuo Palimšio piliakalnio I, 200 m į Š nuo Palimšio piliakalnio II. Aikštelė ovali, pailga Š–P kryptimi, 20 m ilgio, 17 m pločio. Nuo aukštumos pusės ji apjuosta dvigubu pylimų ir griovių puslankiu. Aikštelės pakraštyje supiltas 0,3 m aukščio, 5 m pločio pylimas I, už kurio iškastas 4 m pločio, 0,2 m gylio griovys I ir supiltas 0,2 m aukščio, 5 m pločio pylimas II. Šio pylimo išorinis 0,5 m aukščio šlaitas leidžiasi į 3 m pločio, 0,2 m gylio griovį II (29 pav.). Šlaitai į Limšiaus upelį statūs, 15 m aukščio.

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku. Šlaitai į Limšiaus upelį eroduoti. Piliakalnis datuojamas I tūkst. Jo vietą 2022 m. rugpjūčio 23 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. kovo 5 d.

Petkiškiai, Raseinių r., Liolių sen.

(55.5215485, 23.0506033)

Piliakalnis įrengtas aukštumos kyšulyje, esančiame tarp Dratvens upelio dešiniojo kranto

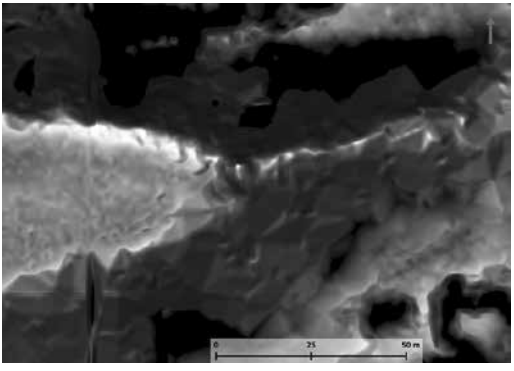

30 pav. Petkiškių piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 30. Petkiškiai hillfort.

31 pav. Petkiškių piliakalnis iš R 2023 11 12. G. Zabielos nuotr.

Fig. 31. Petkiškiai hillfort, viewed from the E, on 12 November 2023.

ir Veliuonėlės upelio kairiojo kranto, jų santakoje. Šlaitai statūs, 15–18 m aukščio. Aikštelė keturkampė, pailga R–V kryptimi, 15 m ilgio, 5 m pločio, nuo aukštumos (V) pusės įtvirtinta supiltu 10 m aukščio, 1,8 m pločio pylimu, kurio išorinis 2 m aukščio šlaitas leidžiasi į 6 m pločio, 0,5 m gylio griovį (30, 31 pav.).

Piliakalnis apaugęs lapuočių mišku su kelių eglių priemaiša. Dratvens upelis nuplovė piliakalnio Š dalį. Piliakalnis datuojamas I tūkst.–II tūkst. pradžia. Jo vietą 2023 m. birželio 8 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 12 d.

Prystovai, Kretingos r., Kūlupėnų sen. (55.9624319, 21.5639964)

Piliakalnis įrengtas aukštumos kyšulyje Mišupės dešiniajme krante, santakoje su bevardžiu upeliu. Šlaitai statūs, 16 m aukščio. Aikštelė keturkampė, pailga R–V kryptimi, 60 m ilgio, 15 m pločio, į kraštus (Š ir V puses) žemėjanti per 2 m. Nuo aukštumos pusės ji įtvirtinta pylimu ir grioviu bei už jų įrengtu priešpiliu. Aikštelės R pusėje supiltas 1 m aukščio, 7 m pločio pylimas, už kurio iškastas 4 m pločio, 0,5 m gylio griovys. Už griovio įrengtas priešpilis. Jo aikštelė 22 m ilgio, 17 m pločio, nuo lauko (R) pusės įtvirtinta 0,5 m aukščio, 6 m pločio pylimu, už jo iškastas 3 m pločio, 0,2 m gylio griovys (32 pav.).

Piliakalnis apaugęs mišriu mišku. Didžioji piliakalnio aikštelės dalis (P pusė) nuplauta Mišupės, piliakalnio pylimo Š gale iškastos 2 1 m skersmens ir 2x1 m dydžio duobės. Piliakalnis datuojamas I tūkst.–II tūkst. pradžia. Piliakalnis žinomas nuo 1935 m. kaip Dyburio Pilė (*Lietuvos žemės vardyno anketa*) (įvardyta pagal žemės savininką), tačiau 1966 m. ieškant piliakalnio lankytas per 1 km į PV esantis lygus Minijos ir Mišupio santakos krantas ir laikyta, kad jis yra nuplautas (*LAA*, 1975, t. II, p. 140–141, nr. 607; *LPA*, 2017, t. IV, p. 210, nr. 125). Jo vietą 2023 m. gegužės 17 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 11 d.

Užušiliai, II, Ukmergės r., Veprių sen. (55.1657429, 24.6347046)

Piliakalnis II įrengtas lygioje vietoje, 300 m į ŠV nuo Šventosios dešiniojo kranto, 470 m į ŠR nuo Užušilių piliakalnio I. Aikštelė ovali, pailga ŠV–PR kryptimi, 25 m ilgio, 22 m pločio, apjuosta 1,5 m aukščio, 9 m pločio pylimu išoriniu 2 m aukščio šlaitu (ŠV pusėje – 1 m) (33 pav.). Pylimas viršuje kiek apardytas.

Piliakalnis apaugęs pušimis. Jo chronologija neaiški (II tūkst. I pusė (?)). Jo vietą 2023 m.

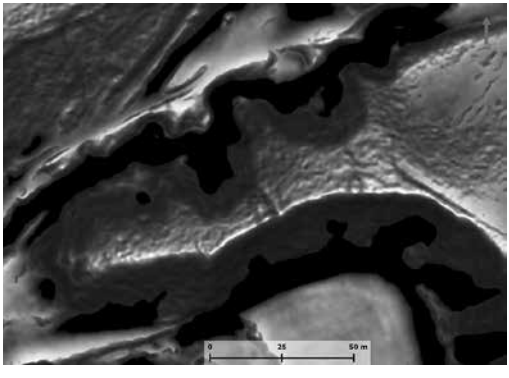

32 pav. Prystovų piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 32. Prystovai hillfort.

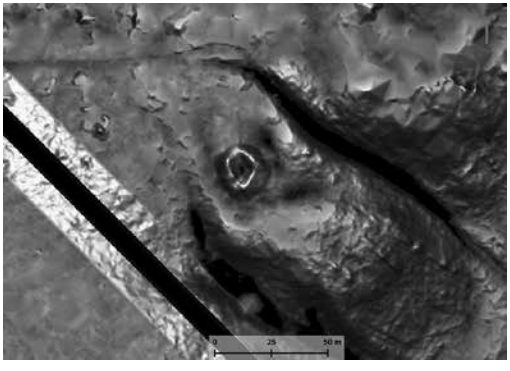

33 pav. Užušilių piliakalnis II. E. Naujalio brėž.

Fig. 33. Užušiliai II hillfort.

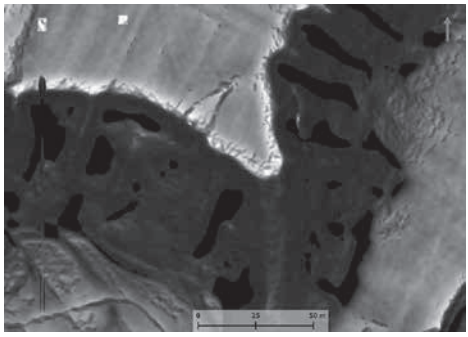

34 pav. Žvelsėnų piliakalnis. E. Naujalio brėž.

Fig. 34. Žvelsėnai hillfort.

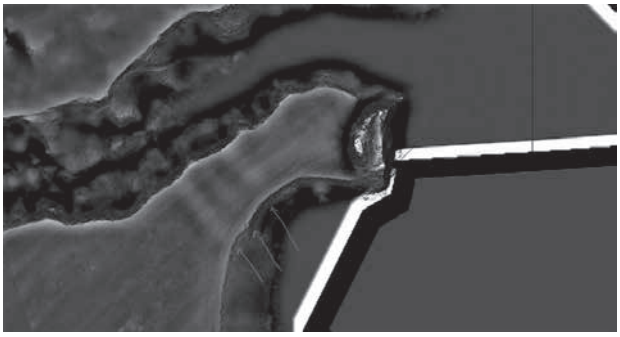

35 pav. Kumelionių piliakalnio priešpilis. E. Naujalio brėž.

Fig. 35. The outer bailey of Kumelionys hillfort.

gegužės 12 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. gegužės 13 d.

Žvelsėnai, Klaipėdos r., Vėžaičių sen. (55.7589576, 21.4440815)

Piliakalnis įrengtas stačiais 25–37 m aukščio šlaitais kranto kyšulyje, Žvelsos dešiniajame krante. Aikštelė trikampė, pailga Š–P kryptimi, 39 m ilgio, 39 m pločio. Nuo aukštumos (Š) pusės ji įtvirtinta 0,7 m aukščio, 10 m pločio pylimu, kuriame V krašte matyti iki 30 cm skersmens akmenys (34 pav.).

Piliakalnis apaugęs lapuočių mišku. Piliakalnis buvo ariamas, pylimo R pusė 12 m ilgyje visiškai nuardyta. Aikštelėje įkastas ženklas „Kalnų takas“. Piliakalnis datuojamas I tūkst. Jo vietą 2023 m. birželio 8 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. lapkričio 11 d.

Du žinomi piliakalniai turi anksčiau neidentifikuotus priklausinius: priešpilius ar papilius.

Kumelionys, Marijampolės r., Marijampolės sen.

Priešpilis (54.521871, 23.330207) yra į V–PV nuo piliakalnio (UK 22971), už jo griovio.

36 pav. Kumelionių piliakalnio priešpilis iš oro (PR) 2022 02 27. G. Zabielos nuotr.

Fig. 36. An aerial view of the outer bailey of Kumelionys hillfort from the SE, on 27 February 2022.

Jo aikštelė trapecinė, pailga ŠR–PV kryptimi, 55 m ilgio, 30 m pločio. Iš PV pusės ji įtvirtinta triguba pylimų ir griovių linija. Aikštelės pakraštyje supiltas 0,3 m aukščio, 14 m pločio pylimas I, už kurio iškastas 6 m pločio, 0,2 m gylio griovys I, už jo supiltas 0,2 m aukščio, 10 m pločio pylimas II. Už šio pylimo iškastas 5 m pločio griovys II (jo vietą žymi plokščia vieta), supiltas 0,5 m aukščio, 17 m pločio pylimas III ir iškastas 5 m pločio, 0,1 m gylio griovys III (35, 36 pav.). Priešpilio aikštelę ŠR–PV kryptimi kerta link piliakalnio einantis kelias. Šoniniai šlaitai statūs, 11 m aukščio iki Šešupės tvenkinio vandens lygio. Priešpilis dirvonuoja, ant išorinių gynybinių įtvirtinimų ir šlaituose auga lapuočiai medžiai ir krūmai. Jo teritorija šiuo metu saugoma kaip piliakalnio papėdės gyvenvietės (UK 22972) dalis.

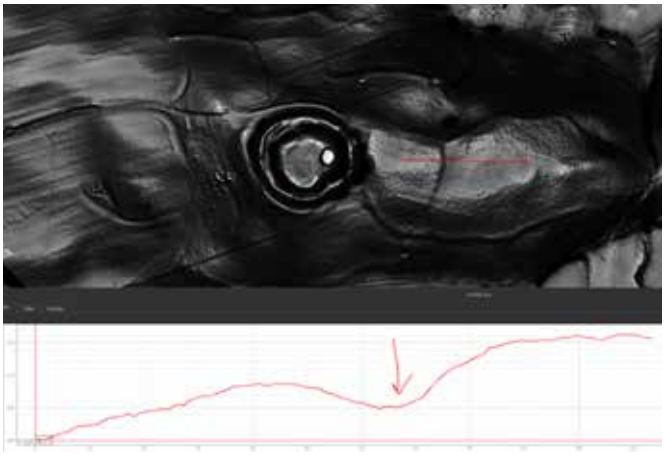

37 pav. Šaukšelio piliakalnio papilys. E. Naujalio brėž.
Fig. 37. The outer bailey of Šaukšelis hillfort.

Priešpilį 2023 m. sausio 17 d. identifikavo E. Naujalis, buvimas vietoje patvirtintas 2023 m. vasario 26 d. Jo radimas leidžia naujai pažvelgti į Kumelionių piliakalnio reikšmę regione, nes taip įtvirtinta vieta galėjo būti tik regioniniu centru.

Šaukštelis, Telšių r., Varnių sen.

Papilys (22.4873882, 55.7841309) yra į V nuo piliakalnio (UK 3479). Jo aikštelė trapecinė, pailga R–V kryptimi, 60 m ilgio, 65 m pločio V, 52 m pločio R pusėje, iki 2 m iškiliu viduriu. R pusėje nuo likusios kalvos dalies papilio aikštelė atskirta 21 m pločio ir iki 1 m gylio grioviu plokščiu dugnu. Š šlaito viršutinė dalis apie 3 m aukštyje žemiau aikštelės statinta. P šlaite 3 m žemiau aikštelės yra 8 m pločio terasa, kiek žemėjanti į P (37 pav.). Papilio R kraštas apaugęs pušimis. Papilys lokalizuotas lankant piliakalnį 2022 m. kovo 31 d. Jo teritorija šiuo metu saugoma kaip piliakalnio teritorijos dalis.

Dviem atvejais piliakalnio nerasta arba jis yra kitur.

Meiliūnuose (Vilkaviškio r., Vištyčio sen.) 2023 m. vasario 26 d. ieškota piliakalnio, 1798 m. žemėlapyje pažymėto *Pillekalne*. Jo galimoje vietoje apžiūrėtos kelios kalvos. Nė vienoje jų piliakalnio bruožų nepastebėta. Netoliese yra karjeras, tačiau neatrodo, kad jis būtų piliakalnį nukasęs.

Viešvilės (Jurbarko r., Viešvilės sen.) piliakalnis laikomas nerastu ar jo net nebuvo (*LPA*, 2017, t. IV, p. 215, nr. 176). Jo ieškant vadovautasi prieškarine schema (*LPA*, 2017, t. IV, p. 214), kuri pasirodė esanti Raudžių (Nemunijos) piliakalnio, esančio kitapus Nemuno, netoli Nemuno ir Šešupės santakos, Rusijos Federacijos Kaliningrado srityje (*ATL 2011 metais*, 2012, p. 625–631). V. Almonaičio 2023 m. rugsėjo 15 d. informacija, tai yra nurodyta minėtos prieškarinės schemos kitoje lapo pusėje (*Wohl Raudszen*).

2023 m. identifikuoti 24 nežinomi piliakalniai, tarp jų buvo ir 1000-tasis Lietuvos piliakalnis – Petkiškiai. Du piliakalniai (Akmeniškiai ir Kiškėnai) rasti buvusiame Klaipėdos krašte, kur piliakalnius buvo kruopščiai suregistravę vokiečių tyrinėtojai dar XX a. I pusėje ir paskui nežinomų jau beveik nebebuvo aptinkama. 2024 m. sausio pradžioje Lietuvoje buvo žinomi 1003 piliakalniai. Nors pagal LiDAR duomenis aptiktų nežinomų piliakalnių, palyginti su 2022 m., sumažėjo, jie yra pagrindinis šaltinis ieškant nežinomų piliakalnių.

Newly Identified Hillforts in Lithuania in 2023

In 2023, 24 unknown hillforts were identified in Lithuania using new LiDAR data (E. Naujalis; Fig. 1). A brief description of all 24 hillforts is provided, indicating their setting, with a brief summary of the occupational levels, fortifications, conditions (Figs. 5, 9, 12, 15, 21, 23, and 31), finds (Figs. 6, 13, 18, and 26), dating, and the exact times of their discovery (all but one of the hillforts (Barčiai) were identified by E. Naujalis using LiDAR). Most of the newly discovered hillforts are within a forest setting, so only their LiDAR images are presented (source: LiDAR data from the spatial data set of the territory of the Republic of Lithuania – Lidar_DR_LT © National Land Service of Lithuania under the Ministry of the Environment, 2019–2021) (Figs. 2–4, 7, 8, 10, 11, 14, 16–20, 22, 24, 27–30, 32–34). New associated sites were identified in relation to two known hillforts: an outwork at the Kumelionys hillfort (Figs. 35, 36), and an outer bailey at the Šaukštelis hillfort (Fig. 37). As of late 2023, the total number of confirmed hillforts in Lithuania was 1,003. The milestone of becoming the country of 1,000 hillforts was surpassed on 12 November 2023, when the 1000th hillfort was identified in Petkiškia (Raseiniai district, W Lithuania).

Gintautas Zabiela,
Edvardas Naujalis
Zenonas Baubonis,
Jurgita Zabielienė

2022–2023 m. Lietuvoje identifikuoti nežinomi pilkapynai ir kiti archeologiniai objektai

2023 m. tęsiant nežinomų piliakalnių paiešką naudojant LiDAR duomenis (žr. p. 516–531) lankyti keli kitų rūšių archeologiniai objektai, kuriuos galima įžiūrėti LiDAR planuose. Tai 4 pilkapynai, Naujųjų laikų žemių įtvirtinimas ir dvarvietės liekanos.

Padaglė, Alytaus r., Alytaus sen.
(54.5069214, 24.0193113)

Pilkapynas yra Punios šilo PV krašte, apie 500 m į ŠV nuo Bundorių, Punios šilo pilkapyno (UK 1846). LiDAR duomenimis, jį sudaro apie 30 sampilų, išsidėsčiusių apie 250x100 m dydžio plote, pailgame ŠR–PV kryptimi. Geriau išlikusių sampilų skersmuo 6–7 m, aukštis iki 0,6 m. Dauguma pilkapių labai nuskleisti, vos matomi natūroje ir geriau įžiūrimi tik LiDAR

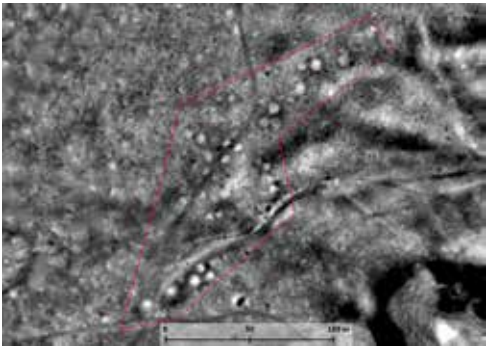

1 pav. Padaglės pilkapynas. E. Naujalio brėž.
Fig. 1. The Padaglė barrow cemetery.